

Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper

Studieplan för utbildning på forskarnivå i folkhälsovetenskap

(Doctoral studies in Public Health Sciences)

Studieplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper 2007-06-14 (Dnr FAK3 2007/216) att gälla från och med 2007-07-01. Reviderad 2011-10-24 (DEK3 74/2011), gäller från beslutsdatum.

Beslut om inrättande

Studieplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper 2007-06-14 att gälla från och med 2007-07-01.

Reviderad 2011-10-24 (DEK3 74/2011), att gälla från och med beslutsdatum. Revideringen gäller anpassning till ändring i Högskoleförordningen 2011-01-01.

Allmänna bestämmelser för utbildning på forskarnivå finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet ges i den omfattning som tillgängliga resurser medger.

1. Allmänt

Folkhälsovetenskap utgör sedan 1999 ett ämne vid Karlstads universitet och det blev forskarutbildningsämne 2002. Folkhälsovetenskapens värdegrund utgår från WHO:s Hälsa 21 som framhåller hälsa som en grundläggande mänsklig rättighet, jämlikhet i hälsa och ett solidariskt handlingsätt mellan och inom länder samt deltagande och ansvar för enskilda grupper, institutioner, organisationer och samhället för att skapa en hälsosam utveckling. Detta innebär att människan är i stånd att skapa möjligheter för att bygga upp en hållbar hälsa genom delaktighet och ansvar i samarbete människor emellan och också för att tillvarata naturens resurser.

Hälsa och folkhälsa kan ses som ett dynamiskt tillstånd satt under ständig påverkan av yttre och inre förhållanden eller bestämningsfaktorer. På samhällsnivå är denna påverkan så komplex och svårutsägbart att en kontroll i absolut mening inte kan uppnås, men genom olika typer av interventioner kan ändå förutsättningar för hälsa påverkas och därmed stöds en positiv utveckling för befolkningen. Folkhälsovetenskap är det mång- och tvärvetenskapliga område som studerar hälsans utbredning och fördelning i befolkningen och dess relation till levnadsvanor, miljö och samhällsstruktur. Folkhälsovetenskapen genererar, systematiserar och analyserar kunskaper om hälsans och riskers bestämningsfaktorer samt utvecklar metoder och teorier inom fältet. Med hjälp av utvecklade teorier och andra teorier hämtade från flera vetenskaper förklaras och förstås sambanden mellan individuella och strukturella förhållanden i samhället. Kunskapen används för att föreslå åtgärder i syfte att förebygga skador och sjukdomar, bevara och förbättra hälsa/säkerhet samt till att främja jämlikhet i hälsa/säkerhet.

I enlighet med Karlstads universitets policy för jämställdhet skall genusperspektivet beaktas i utbildningen på forskarnivå. Doktoranden skall även få insikter om mångvetenskapliga arbetssätt och erfarenheter av möten över traditionella ämnesgränser.

2. Utbildningens mål

2.1 Allmänna mål

Allmänna mål för utbildning på forskarnivå beträffande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt, anges i Examensordningen (Högskoleförordningen, bilaga 2, SFS 2006:1053):

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- *visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

För doktorsexamen skall doktoranden

- *visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och*
- *visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.*

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forskning och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

För doktorexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

För doktorexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig uppsats/ Vetenskaplig avhandling(doktorsavhandling)

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

För doktorexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

(Högskoleförordningen, examensordningen)

2.2 Ämnesspecifika mål

Ämnesspecifika mål för utbildning på forskarnivå i ämnet Folkhälsovetenskap vid Karlstads universitet utgörs av följande.

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- förstå grundläggande begrepp och teorier i folkhälsovetenskap

- identifiera yttre och inre bestämningsfaktorer för hälsa och risker
- förstå uppsatsämnet på djupet relaterat till andra forskningsresultat
- visa förtrogenhet med kvalitativa eller kvantitativa metoder

För **doktorsexamen** skall doktoranden

- förstå grundläggande begrepp och teorier i folkhälsovetenskap
- identifiera yttre och inre bestämningsfaktorer för hälsa och risker
- göra bedömningar av folkhälsoproblem nationellt och internationellt
- förstå djup, bredd och komplexitet i avhandlingsämnet utifrån egna och andras forskningsresultat
- visa förtrogenhet med olika vetenskapliga metoder
- placera avhandlingen i ett folkhälsoperspektiv

Färdighet och förmåga

För **licentiatexamen** skall doktoranden

- sortera och sammanställa resultat och teorier från annan forskning
- identifiera problemställningen i uppsatsämnet
- samla in och analysera empiriska data
- relatera och diskutera resultaten mot annan forskning

För **doktorsexamen** skall doktoranden

- analysera empirisk data med hjälp av statistiska beräkningar och/eller kvalitativ metodik
- vara inläst på området samt referera till andra teorier och forskningsresultat
- genom avhandlingen bidra till kunskapsutvecklingen i folkhälsovetenskap med trovärdig ny kunskap
- visa att avhandlingens resultat på något sätt kan förbättra hälsan i befolkningen

Värderingsförmåga och förhållningsätt

För **licentiatexamen** skall doktoranden

- visa insikt om forskar- och forskningsetik i datainsamling, analys och publicering av avhandlingsarbetet
- ha ett kritiskt förhållningssätt gentemot det egna uppsatsarbetet och till andras forskning

För **doktorsexamen** skall doktoranden

- visa insikt om forskar- och forskningsetik i datainsamling, analys och publicering av avhandlingsarbetet
- bedöma validitet och reliabilitet i egen och andras forskning

Forskarutbildningen i folkhälsovetenskap skall förbereda för en forskarkarriär inom akademien såväl som att ge professionell kompetens för arbetsuppgifter utanför akademien. Folkhälsovetenskapen ligger till grund för det praktiska folkhälsoarbetet som utförs i t ex landstings- och primärkommuner, myndigheter, privata företag samt andra nationella och internationella organisationer. Utbildningen öppnar således flera möjligheter till yrkesval i kvalificerade befattningar inom offentlig verksamhet, näringsliv och internationellt arbete.

3. Behörighet

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att den sökande har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (Högskoleförordningen, 7 kap, § 35).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl. (Högskoleförordningen, 7 kap, § 39).

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i folkhälsovetenskap har den som avlagt magisterexamen i folkhälsovetenskap eller annan inriktning som prövas likvärdig.

3.3 Övergångsbestämmelser

Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning skall även därefter anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015." (SFS 2006:1053)

4. Antagning

Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå sker i den ordning som fastställts av universitetsstyrelsen vid Karlstads universitet.

5. Urval

Urval bland behöriga sökande till utbildningen på forskarnivå görs med hänsyn till den bedömda förmågan att framgångsrikt bedriva sådan utbildning. Urvalet baseras på den sökandes tidigare studieresultat med betoning på kvaliteten hos de självständiga skriftliga arbeten av forsknings- och utredningskaraktär som tidigare ingått i utbildningen i synnerhet på avancerad nivå, sökandes språkfärdighet, avsikt att närvara och delta i ämnets forskningsmiljö samt att sökandes forskningsinriktning svarar mot befintlig handledarkapacitet och inriktningen inom ämnet.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildningen på forskarnivå kan genomföras med sikte på doktorsexamen respektive licentiatexamen. Doktorsexamen innebär en utbildningstid på fyra år, motsvarande 240 högskolepoäng (hp), och licentiatexamen innebär en utbildningstid på två år, motsvarande 120 hp.

Utbildningen innehåller dels en kursdel och dels ett självständigt arbete (vetenskaplig avhandling respektive uppsats). För doktorsexamen omfattar kursdelen 60 hp och doktorsavhandlingen 180 hp. För licentiatexamen omfattar kursdelen 30 hp och den vetenskapliga uppsatsen 90 hp.

6.1 Kurser

Universitetsgemensamma kurser skall ingå i den omfattning som lokala föreskrifter om utbildning på forskarnivå anger.

Universitetsgemensamma obligatoriska kurser

För licentiatexamen

- Vetenskapernas filosofi och historia, 7,5 hp.

För doktorsexamen

- Vetenskapernas filosofi och historia, 7,5 hp
- Att kommunicera vetenskap 4,5 hp.

Ämnesspecifika kurser

Ämnesteoretiska kurser för licentiatexamen skall omfatta 7,5 hp och för doktorsexamen 15 hp. Metodkurserna för licentiatexamen skall omfatta 7,5 hp för licentiatexamen och 15 hp för doktorsexamen. Ämnesspecifika kurser väljs enligt följande:

För licentiatexamen t ex

- Fördjupning i folkhälsovetenskap 7,5 hp
- Folkhälsovetenskaplig problematisering 7,5 hp
- Epidemiologi och biostatistik eller Kvalitativ metodik (beroende av metodval) 7,5 hp.

För **doktorsexamen** t ex

- Fördjupning i folkhälsovetenskap 7,5 hp
- Folkhälsovetenskaplig problematisering 7,5 hp
- Epidemiologi och biostatistik 7,5 hp
- Kvalitativ metodik 7,5 hp.

Examinator avgör om någon av de universitetsgemensamma obligatoriska kurserna eller de ämnesspecifika kurserna kan bytas ut mot en likvärdig kurs för licentiat- och doktorsexamen. Relevanta valfria kurser väljs i samråd med handledare och examinator.

Doktorandseminarier genomförs kontinuerligt, där doktoranderna har möjligheter att presentera planeringen av avhandlingsarbetet, artiklar klara för insändning och planering av ramberättelsen. Doktoranden skall göra presentationer och vara opponenter vid ett flertal tillfällen samt aktivt delta i diskussionerna vid seminarierna under forskarutbildningen.

6.2 Doktorsavhandling och licentiatuppsats

Doktoranden skall utarbeta en vetenskaplig avhandling för doktorsexamen respektive en vetenskaplig uppsats för licentiatexamen. Avhandling och licentiatuppsats kan antingen vara ett vetenskapligt sammanhängande verk d.v.s. en monografi eller en sammanläggningsavhandling. Det senaste alternativet förordas av ämnet. Uppsatsen skall försvaras vid ett licentiatseminarium. Avhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. För mer information se gällande policydokument ”Regler för doktorsavhandling och disputation” och ”Regler för licentiatuppsats”. Innan så får ske bör kursdelen vara avklarad.

Ämnet för avhandlingen väljs i samråd med handledare och examinator. Det är en fördel om det ryms inom ämnet folkhälsovetenskapens uttalade profilområden. Avhandlingens ramberättelse kan författas på ett skandinaviskt språk eller engelska. Artiklarna däremot bör vara skrivna på engelska för att få vetenskaplig spridning.

6.3Handledning

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till handledning enligt gällande antagningsordning för forskarutbildning vid Karlstads universitet.

6.4 Individuell studieplan

Vid studiernas början skall doktoranden i samråd med sina handledare upprätta en individuell studieplan inom sex månader. Studieplanen skall innehålla en tidsmässigt realistisk planering för utbildningen på forskarnivå samt för handledning. Planen skall också innehålla en introduktion till forskningsområdet, problemformulering, forskningsarbetets syfte, metodiska och teoretiska utgångspunkter samt aktuella forskningsetiska överväganden.

Den individuella studieplanen skall kontinuerligt (minst en gång per år) följas upp med kommentarer och eventuella korrigeringar i skriftlig form. Vid uppföljningen av den individuella studieplanen bedömer också huvudhandledaren och examinatorn, när doktoranden uppfyllt 50 respektive 80 procent av avhandlingsarbetet. För mer information se ämnets policydokument Kvalitetssäkring av avhandlingsarbetet inför doktorsexamen.

6.5 Examination

Examination av kurser sker enligt gällande kursplaner. Vetenskaplig avhandling, respektive licentiatuppsats examineras enligt högskoleförordningen (Kap. 6, §§ 33-34), samt gällande policydokument vid Karlstads universitet.